

YHDESSÄ-YHTEISÖ

Lapsiperheiden vuorovaikutuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa

Julia Hacklin ja Roosa Halme

Opinnäytetyö, kevät 2016

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaali- ja kasvatustieteiden suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) +

Lastentarhanopettajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Hacklin, Julia & Halme, Roosa. Yhdessä-yhteisö. Lapsiperheiden vuorovaikutuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa. Diak Pori, kevät 2016, 53 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan kelpoisuus/ sosionomi (AMK).

Opinnäytetyö on kehittämispainotteinen menetelmällinen kokeilu, joka toteutettiin Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon lapsiperheille. Kehittämistyön tarve nousi Porin Esikon henkilökunnan esille tuomasta ongelmasta liittyen lapsiperheiden heikkoon osallistumiseen vapaaehtoistyönä toteutettuihin toimintatuokioihin. Työn tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja arvioida toiminnallinen yhteisö, jonka tavoitteena oli tukea Porin Esikon lapsiperheiden vuorovaikutusta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Opinnäytetyö koostui toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Suunnittelu käynnistyi keväällä 2015 ja toiminnallinen osuus toteutettiin syksyllä 2015. Suunniteltu ryhmä oli nimeltään Yhdessä-yhteisö ja se kokoontui yhteensä neljä kertaa. Yhdessä-yhteisöön oli kutsuttu kaikki Porin Esikon lapsiperheet, joita oli tuolloin yhteensä seitsemän. Jokainen tuokio sisälsi vuorovaikutusta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään työn kannalta keskeisiä käsitteitä, kuten vuorovaikutusta sekä lapsen ja vanhemman välistä kiintymyssuhdetta, osallisuutta ja sosiaalipedagogiikkaa, yhteisöllisyyttä ja sosiaalista pääomaa. Näiden lisäksi opinnäytetyössä käsitellään toiminnan suunnittelua, ohjausta ja arviointia.

Toiminnallisen yhteisön tavoitteiden toteutumista arvioitiin havainnoinnilla ja vanhemmilta kerätyillä palautteilla. Palautelomake auttoi selvittämään, miten lapsiperheet kokivat yhteisön. Havainnoinnin tavoitteena oli lapsiperheiden toiminnan ja käyttäytymisen tarkastelu yhteisön erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnot kirjattiin jokaisen yhteisön jälkeen muistiin.

Havainnoinnin myötä voidaan sanoa, että tämän kaltaisille vuorovaikutusta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukeville yhteisöille on tarvetta. Jotta yhteisöllisyys jatkuisi, on sitä ylläpidettävä yhteisellä toiminnalla.

Asiasanat: vuorovaikutus, kiintymyssuhde, osallisuus, sosiaalipedagogiikka, yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma, toiminnan suunnittelu, arviointi, ohjaus

ABSTRACT

Hacklin, Julia & Halme, Roosa. Together -community. Supporting families at interaction, implication and communality in Porin Esikko. 53 p., 2 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2016.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services.

The thesis is a development-oriented methodological experiment which was carried out at the Federation of Mother and Child Homes and Shelters Porin Esikko. The idea of the thesis rose from the personnel. They worried about families' weak motivation to participate in activity produced by volunteer work. The aim was to design, implement and estimate a functional group to improve interaction, implication and communality between families who live in Porin Esikko.

The thesis consisted of designing, implementing and estimating the action. Designing of the functional part started at the spring 2015 and got together at the first time in autumn 2015. The group got together four times. There were seven families living at the Porin Esikko at the time and they were all invited to the group. Every interactive part consisted of action which endorsed interaction, implication and communality.

The theory part of the thesis concentrated in interaction and attachment, implication and social pedagogy, communality and social capital. On top of these topics designing, guidance and estimating the action were taken in count.

The goals of the functional community were assessed by observing and by feedback received from the parents. The feedback from families gave an idea how the families felt about the functional community. The goal of the observation was to observe the action and behavior between families and how they felt the community in different interaction situations. Every action were written down.

Conclusion of this thesis was that this kind of functional community and interactive play are in high demand amongst families. To keep communality continuing it has to be maintained with mutual action.

Keywords: interactivity, attachment, implication, social pedagogy, communality, social capital, designing action, estimate and guidance

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	7
3 PORIN ENSI- JA TURVAKOTIYHDISTYS RY	9
3.1 Porin ensi- ja turvakoti yhdistys ry:n arvot	9
3.2 Asuin- ja palvelutalo Porin Esikko.....	10
4 VUOROVAIKUTUS	12
4.1 Varhainen vuorovaikutus	12
4.2 Vuorovaikutuksesta kiintymyssuhteeseen.....	12
4.3 Aikuisiän vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet sekä niiden merkitys	13
4.4 Vuorovaikutussuhteiden tukeminen toiminnallisen ryhmän avulla	14
5 OSALLISUUS	16
5.1 Lasten osallisuus.....	17
5.2 Sosiaalipedagogiikka.....	18
6 YHTEISÖLLISYYS	20
6.1 Toiminnallinen yhteisö.....	20
6.2 Yhteisöllisyys ja sosiaalinen pääoma	21
6.3 Yhteisöllisyyden vaikutus hyvinvointiin.....	22
7 YHDESSÄ-YHTEISÖN SUUNNITTELU	23
7.1 Toimintatuokiot	23
7.2 Ohjaus.....	26
7.3 Arviointi	27
8 YHDESSÄ-YHTEISÖN TOTEUTUS	29
8.1 Diapuiston sankarit.....	29
8.2 Pellehermannin seikkailu	35
8.3 Hamahelmi-askartelu.....	37
8.4 Hoplop.....	40
9 YHDESSÄ-YHTEISÖN ARVIOINTI	42
10 POHDINTA	45
LÄHTEET.....	47
LIITE 1: ESITTELY – JA KYSELYLOMAKE.....	50
LIITE 2: YHDESSÄ-YHTEISÖN PALAUTELOMAKE.....	52

1 JOHDANTO

Ihmiset ovat sosiaalisia ryhmäolentoja. He toimivat yhdessä, toimivat ryhmissä, toimivat sosiaalisista perusteista ja rakentavat yhdessä sosiaalista todellisuutta, joka muodostaa keskeisen osan elämisen ympäristöstä. (Kotiranta, Niemi & Haaki 2011, 87.) Ilman muita ihmisiä emme jaksaa. Tarvitsemme ympärillemme ihmisiä, joilta saamme tukea arjessa jaksamiseen. Kotona pieniä lapsia hoitava vanhempi tai vanhemmat kaipaavat usein aikuisyhteisöä ympärilleen. Samassa tilanteessa olevat ystävät ja tuttavat sekä sukulaiset voivat toimia turvaverkkona, mutta suhteiden ylläpitäminen voi olla tietyissä elämäntilanteissa vaikeaa (Väestöliitto i.a.)

Olimme harjoittelussa Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa keväällä 2015. Tällöin opinnäytetyö lähti liikkeelle Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon työntekijöiden esille tuomasta ongelmasta, joka liittyi Porin Esikon asukkaiden heikkoon osallistumiseen vapaaehtoistyönä tuotettuihin ryhmätoimintoihin. Harjoittelumme aikana aloimme työstää Porin Esikossa ilmenevää ongelmaa opinnäytetyömme aiheeksi. Päätimme järjestää toiminnallisen ryhmän, jonka avulla voisi lisätä vuorovaikutusta, osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä lapsiperheiden välillä ja näin lisätä lapsiperheiden motivaatiota osallistua myös jatkossa Porin Esikossa järjestettäviin ryhmätoimintoihin.

Teimme harjoittelun aikana pohjatyötä opinnäytetyötämme silmällä pitäen tutustumalla Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa asuviin lapsiperheisiin. Opinnäytetyömme on kehittämispainotteinen menetelmällinen kokeilu, jonka toiminnallinen osuus lähti liikkeelle esittely- ja kyselylomakkeiden lähettämisestä Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa asuville lapsiperheille. Esittelylomakkeessa kerroimme itsestämme ja järjestettävästä toiminnallisesta ryhmästä, jota kutsumme Yhdessä-yhteisöksi. Kyselylomake sisälsi kysymyksiä toiveista yhteisön toiminnalle. Tarkoituksenamme oli kyselylomakkeen avulla osallistaa perheet mukaan yhteisön toiminnan laatimiseen ja näin lisätä motivaatiota yhteisöihin osallistumiseen.

Sosionomikoulutukseemme sisältyy lastentarhanopettajan kelpoisuus, joten olemme opinnoissamme perehtyneet sosiaalipedagogiseen lapsi- ja perhetyöhön. Tämän vuoksi opinnäytetyömme yksi tärkeimmistä lähtökohdista on lapsilähtöisyys. Suunnittelimme yhteisön toiminnat lapsilähtöisesti, mutta samalla niin että myös perheen vanhemmat osallistuisivat aktiivisesti mukaan toimintaan.

Opinnäytetyöprojektimme koostuu kolmesta eri vaiheesta: toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta sekä arvioinnista. Yhteisö kokoontui neljä kertaa ja sen toiminta ja tapahtumapaikka vaihtelivat vanhempien toiveita ja pyyntöjä mukaillen. Toiminnallisten tuokioiden avulla pyrimme vaikuttamaan perheiden yhteisöllisyyden syntyyn, voimistamaan vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta sekä luomaan vanhemmille vertaistukea ja sosiaalisia suhteita. Tarkoituksenamme oli saada vanhemmat huomaamaan sosiaalisen tuen ja verkoston tärkeys arjessa jaksamisessa, sillä hyvinvoiva vanhempi pystyy tekemään ja jaksaa tehdä lapsen arjesta mielekkäämmän, terveellisemmän ja virikkeellisemmän niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin. (Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a.)

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tavoitteena on lapsiperheiden vuorovaikutuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen Asuin- ja palvelutalo Porin esikossa. Tavoitteeseen pyrimme järjestämällä toiminnallisen ryhmän, jota kutsumme Yhdessä-yhteisöksi. Tämän työelämälähtöisen opinnäytetyön lisäksi haluamme saavuttaa tavoitteita, jotka liittyvät omaan ammatilliseen kasvuunne. Näitä tavoitteita ovat ryhmänohjaus ja -tukeminen sekä tavoitteellisen ja toiminnallisen tuokion suunnittelu, toteutus ja arviointi.

Yhdessä-yhteisön avulla pyrimme lisäämään lapsiperheiden välisiä sosiaalisia suhteita ja näin ollen tukemaan lapsiperheiden yhteisöllisyyden vahvistumista ja sosiaalista pääoma. Haluamme mahdollistaa vanhempien välille vertaistukea luovan ilmapiirin sekä saavuttaa lapsille uusia kaverisuhteita ja kokemuksia. Pyrimme yhteisöllisen toiminnan avulla vahvistamaan Asuin- ja Palvelutalo Porin Esikossa asuvien lapsiperheiden yhteisöllisyyden kokemusta, vuorovaikutustaitoja ja tukea tällä tavoin heidän hyvinvointiaan ja viihtyvyyttä tässä tuetun asumisen yksikössä. Jotta voimme tukea ja tarkastella lapsiperheiden yhteisöllisyyttä, tulee meidän myös kiinnittää huomioita Yhdessä-yhteisössä ilmenevään vuorovaikutukseen sekä osallisuuteen. Osallisuudessa tarkoituksena on pysyä vaikuttamaan ja osallistumaan itselle ja perheelle tärkeään ja heidän elämäänsä kuuluvaan asiaan (Oranen 2008, 9). Saavuttaaksemme vahvan osallisuuden Yhdessä-yhteisön jäsenille on meidän luotava Yhdessä-yhteisö heille merkittäväksi ja tärkeäksi.

Omat ammatillisen kasvuunne tavoitteet liittyvät ryhmänohjaustaitoihin sekä toiminnallisen tuokion suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Opinnäytetyönämme toteutamme, suunnittelemme ja arvioimme tukea ja apua tarvitseville lapsiperheille toiminnallisen ja tavoitteellisen yhteisön. Yhteisömme perustana on lapsilähtöinen toiminta sekä vuorovaikutuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen, joten tavoitteenamme on onnistua suunnittelemaan yhteisö näitä aihealoja myötäillen. Ryhmänohjauksessa ja toiminnan toteutuksessa tavoitteena on yhteisön ryhmäytyminen ja avoimen sekä luottavaisen ilmapiirin luominen. Tarkoituksenamme on tehdä Yhdessä-yhteisö puoleensavetäväksi, jotta niin aikuisen kuin lapsenkin on miellyttävää tulla sinne ja osallistua mukaan

toimintaan. Arvioinnin tavoitteena on saavuttaa luotettavat johtopäätökset toiminnan vaikutuksista lapsiperheisiin.

3 PORIN ENSI- JA TURVAKOTIYHDISTYS RY

Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry on lastensuojelujärjestö, jonka tarkoituksena on perhekeskeisin menetelmin turvata lapsen oikeus suotuisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen. Lisäksi yhdistyksen tavoitteena on tukea vanhemmuutta ja perhettä, edistää suvaitsevaisuutta, vastuuntuntoa ja perheiden tasa-arvoa sekä ehkäistä kaikenlaista perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa. (Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry 2013, 4.)

Yhdistyksen perustehtävänä on toimia perheiden edunvalvojana, puolestapuhujana ja tukijana muuttuvissa olosuhteissa. Perustehtävässään yhdistyksen vahvuus on suora yhteys perheiden arkipäivään ja todellisuuteen. Yhdistys kehittää kokemus tietoon ja tutkimukselliseen tietoon perustuvia ammatillisia työmenetelmiä sekä ratkaisuja perheiden auttamiseksi. Yhdistys ylläpitää ja kehittää myös kansalaisjärjestötoimintaa ja vapaaehtoistyön toimintamuotoja sekä käytäntöjä. (Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry 2013, 4.)

3.1 Porin ensi- ja turvakoti yhdistys ry:n arvot

Porin Ensi- ja Turvakoti yhdistys ry:n toimintaa ja tekemistä ohjaa seuraavat seitsemän arvoa. Ensimmäinen arvo koskee kaikenlaista väkivaltaa ja sen vastustamista. Yhdistys pyrkii ehkäisemään Perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa ja hoitaa väkivallasta aiheutuvia seurauksia. Se pyrkii myös nopeaan, yksilölliseen ja monipuoliseen avun tarjoamiseen. Yksilöllisyyden ja erilaisuuden arvostaminen ja hyväksyminen korostuvat yhdistyksen arvoissa. Asiakkaita tulee kunnioittaa sukupuoleen, kansalaisuuteen, vakaumukseen ynnä muuhun sellaiseen katsomatta. Jokaisella yksilöllä on oikeus omaan ja itsenäiseen päätöksentekoon ja henkilökunnan tulee tätä kunnioittaa ja arvostaa. Tasa-arvoisuuden kunnioittaminen sukupuoleen tai vakaumukseen katsomatta on yksi arvojen peruspilareista. Yhdistys painottaa myös lapsilähtöiseen ja perhekeskeiseen työ- ja ajatustapaan. Yhdis-

tyksessä on töissä alan ammattilaisia ja viimeinen arvopilari on ammatillisuus. Yhdistyksessä pyritään moniammatilliseen ja verkostoituneeseen työyhteisöön. (Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry i.a.)

3.2 Asuin- ja palvelutalo Porin Esikko

Asuin- ja palvelutalo Porin Esikko on Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n ylläpitämä tuetun asumisen yksikkö. Porin Esikko tarjoaa ammatilliseen ohjaukseen ja yhteisöllisyyteen perustuvaa tuettua asumispalvelua lapsiperheille ja muille tukea tarvitseville ihmisille. Porin Esikon toiminta painottuu neljälle osa-alueelle, joita ovat perhetyö, perheväkivalta- ja kriisityö, päiväryhmätoiminta sekä kehittämistyö. Yhdistyksen juuret ovat kansalaisjärjestötoiminnasta ja vapaaehtoistyö on yksi sen suurimmista kannattelevista voimavaroista. (Porin ensi ja turvakoti yhdistys ry:n vuosikertomus 2014, 12.)

Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa työskentelevät toiminnanjohtajan lisäksi taloudenhoitaja, siivooja, kaksi avopalveluohjaajaa, lapsityöntekijä, Jussi-työntekijä sekä Valma-yhteisökuntoutusohjaaja. Tärkeää apua arjen työhön yhdistys saa monilta vapaaehtois-työntekijöiltä. Vapaaehtoisina toimii muun muassa Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Vapaaehtoiset huolehtivat lastenhoidosta, tukihenkilötoiminnasta, luentojen järjestämisestä ja retkillä avustamisessa. (Porin ensi ja turvakoti yhdistys ry:n vuosikertomus 2014, 7.)

Porin Esikossa on tärkeää, että asukkaiden ja asiakkaiden ohjeistus ja opastus on ammatitaitoista. Ensi- ja turvakotiyhdistys on asettanut työntekijöilleen tietyt vaatimukset. Vaatimuksissa painotetaan perheen ja työntekijän välistä suhdetta. Työntekijöiltä vaaditaan paljon eikä vankka ammatitaito pelkästään riitä. On osattava laittaa myös oma persoonallisuutensa peliin. Perhetyö vaatii työntekijöiltään sosiaalisuutta, luovuutta, empatiataitoa ja rohkeutta. (Porin ensi ja turvakoti yhdistys ry:n vuosikertomus 2014, 32.)

Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa on 20 perheasuntoa, joissa asuu tällä hetkellä yhteensä seitsemän lapsiperhettä. Porin Esikko tarjoaa pitkäaikaista tukea ja kuntoutumista niin yksin asuville kuin lapsiperheille. Perheasuntoihin ohjautuu alaikäisinä raskaaksi tulleita tyttöjä, yksinhuoltajiksi jääneitä isiä ja äitejä sekä myös syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Perheasunnot toimivat usein myös kriisivaiheen väliasuntoina perheväkivallan kohteeksi joutuneille aikuisille perheineen. (Porin Ensi- ja turvakotiyhdistys ry 2014, 12.) Perheiden ja asukkaiden yhteiskäytössä ovat yhteisötila, tenavatupa, opetuskeittiö, pyykkihuoltotilat sekä sauna.

4 VUOROVAIKUTUS

4.1 Varhainen vuorovaikutus

Varhaisella vuorovaikutuksella tarkoitetaan kaikkea lapsen ja vanhemman yhdessä tekemistä, kokemista ja olemista ensivuosina. Se on pohjana sille, miten hän myöhemmin ennakoi vuorovaikutustilanteita, osallistuu niihin, havainnoi ja tulkitsee niitä. Riittävän hyvä vuorovaikutussuhde lapsen ja vanhemman välillä on nykytiedon valossa erityisen tärkeää, sillä lapselle muodostuu varhaisissa vuorovaikutussuhteissa perusturvallisuuden ja luottamuksen kokemus, joka heijastuu myöhempisiin ihmissuhteisiin ja luo pohjaa hyvän itsetunnon, minäkuvan ja empatiakyvyn kehittymiselle. (Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a.)

4.2 Vuorovaikutuksesta kiintymyssuhteeseen

Vanhempien tehtävä on tarjota lapselle mahdollisuus luoda ensimmäinen emotionaalinen ihmissuhde eli kiintymyssuhde. Kiintymyssuhde ei rakennu lapsen ja vanhemman välille automaattisesti. Lapsi kiinnittyy ensisijaisesti henkilöön joka ajallisesti on läsnä lapsen elämässä riittävästi. Pelkkä vanhemman fyysinen läsnäolo ei kuitenkaan riitä vaan kiintymyssuhteen muodostumisen edellytys on vanhemman tarjoama riittävä varhainen vuorovaikutus. (Sinkkonen 2002, 45)

John Bowlbyn teorian mukaan lapsen kiinnittyminen vanhempaansa kehittyy vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa lapsi orientoituu toista ihmistä kohti. Tämä tarkoittaa, että lapsi hakee katse- tai kehokontaktia häntä hoivaavan ihmisen kanssa. Kiintymyssuhteen kehityksen toisessa vaiheessa lapsen viestit muuttuvat laadullisesti erilaisiksi sen mukaan, kenen kanssa hän on vuorovaikutuksessa. Kolmannessa vaiheessa vanhemmista tulee lapsen turvallinen perusta ja hän alkaa vierastamaan muita. Lapsi tarkkailee säännöllisesti,

että vanhempi on saatavilla. Noin nelivuotiaana vanhempi ja lapsi muodostavat neuvottelusuhteen, jossa on kaksi aktiivista osapuolta. Lapsi luottaa aikuiseen, eikä hänen enää tarvitse taistella saadakseen huomioita. Tässä kiintymyssuhteen neljännessä vaiheessa lapsi on muodostanut kiintymyssuhteen työmallin, johon kuuluu käsitys itsestä, käsitys häntä hoivaavista aikuisista sekä käsitys vuorovaikutuksesta itsen ja toisen välillä. (Sinkkonen & Kalland 2002, 201–203)

4.3 Aikuisiän vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet sekä niiden merkitys

Varhaiset vuorovaikutus- sekä kiintymyssuhteet vaikuttavat myös aikuisiän vuorovaikutussuhteisiin. Kiintymissuhdeteoria pyrkii kuvaamaan ja ymmärtämään varhaisten ihmissuhteiden merkitystä myöhempään kehitykseen. Kiintymissuhdeteorian avulla voidaan tarkastella sitä, missä määrin varhaiset vuorovaikutuskokemukset vaikuttavat myöhempään elämään ja siitä selviytymiseen. (Sinkkonen & Kalland, 7–8.) Aikuisten kiintymyssuhteita ovat tyypillisesti parisuhteet ja suhteet omiin vanhempiin tai läheisiin ystäviin (Lahikainen & Pirttilä-Backman 1998, 144).

Aikuisten keskinäinen kiintymyssuhde voidaan määritellä suhteellisen pitkäkestoiseksi suhteeksi kumppaniin, joka kykenee antamaan fyysistä ja psyykkistä turvaa, kun aikuinen kokee itseensä, toiseen tai suhteeseen kohdistuvaa uhkaa. Bartholomew on luonut näkökulman aikuisten kiintymyksen tutkimukseen kuvaamalla neljä erilaista kiintymystyyliä niiden taustalla olevien sisäisten mallien avulla. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 1998, 144.)

Aikuisten sisäisiin malleihin kiintymyssuhteista liittyy konkreettisia muistoja kiintymyskokemuksista sekä tulkintoja noista kokemuksista. Malleihin kuuluu myös positiiviset ja negatiiviset käsitykset muista sekä itsestä. Lisäksi malleihin liittyy kiintymykseen liittyviä tavoitteita sekä motiiveja. Myös käyttäytymisstrategiat läheisissä suhteissa liittyvät aikuisten sisäisiin kiintymysmalleihin. Kiintymissysteemi aktivoituu, kun yksilö kokee jonkin uhkaavan itseään, toista tai suhdetta. Eri tavoin kumppaniinsa kiintyneet kokevat kuitenkin tilanteet eri tavalla uhkaaviksi. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 1998, 144.)

Kiintymyssuhdeteoriat luovat perustan ihmisten väliseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja antavat näkökulmia niiden tarkasteluun. Kiintymyssuhdeteoriaa ei voida soveltaa kaikkien vuorovaikutukseen, sillä sitä ei voida pitää pysyvän persoonallisuuden piirteiden kaltaisina. Kokemusten kautta rakentuvat sisäiset mallit suuntaavat paljolti uusien kiintymyskokemusten hankintaa ja tulkintaa, mutta myös muovautuvat näiden kokemusten kautta. Lapsuuden kiintymyskokemukset eivät siis suoraviivaisesti määritä aikuisen suhtautumistapaa kiintymykseen ja kykyyn toimia turvallisenä kiintymyskohteena omille lapsilleen. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 1998, 147–148.)

4.4 Vuorovaikutussuhteiden tukeminen toiminnallisen ryhmän avulla

Ihmiselle on aina ollut ominaista kokoontua ryhmiin ja kommunikoida keskenään. Ryhmään kuuluminen on tärkeä tarve. Sillä on suuri merkitys ihmisen hyvinvoinnin kokemukselle ja jopa fyysiselle terveydelle. Länsimainen elämäntapa on muuttanut luontaisia yhteisöjä. Kaupunkimaisessa yksilöllisyyttä korostavassa elämänmuodossa kaivataan usein yhteisöllisyyteen ja yhteisvastuullisuuteen. Myös satunnaisetkin ryhmämuodot, kuten leirit, kurssit ja matkat, ovat tärkeitä yhteisöllisiä kokemuksia monille. (Peltomaa & Mattila 2007, 104.)

Ryhmän tunnusmerkkeinä sosiaalipsykologisesta näkökulmasta on, että se koostuu yksilöistä, jotka ovat tietoisia omasta ja toistensa jäsenyydestä ryhmässä. Lisäksi ryhmän jäsenillä on yhteinen päämäärä, johon sen jäsenet yhdessä kokevat pyrkivänsä. Ryhmän jäsenet ovat välittömässä vuorovaikutuksessa keskenään ja kaikki ryhmässä tapahtuvat muutokset heijastuvat sen kaikkiin jäseniin. Ryhmän jäsenten myös oletetaan käyttäytyvän tiettyjen normien mukaan, jotka ohjailevat toimintaa toivottuun suuntaan. (Ojala & Uutela 1993, 87.)

Toiminnallisen ryhmän suunnittelussa on hyvä pitää jatkuvasti mielessä kohderyhmä sekä ryhmätoiminnan tavoitteet. Jotta vuorovaikutuksesta ryhmän sisällä saadaan luontevaa ja mielekästä, on toiminta suunniteltava sen mukaisesti. Ryhmällä on samanaikaisesti tehtävätavoite ja tunnetavoite. Sosiaalipsykologian tarkastelemat ryhmät ovat olemassa jotain tarkoitusta varten. Ryhmän toiminnan päämäärää kutsutaan tehtävätavoitteeksi. Tehtävätavoitteeseen ei päästä ilman tunnetavoitteen toteutumista: ryhmän jäsenten tulee voida kokea, että ryhmässä toimiminen on palkitsevaa ja tyydytystä tuottavaa. Tunnetavoitteen saavuttamiseen vaikuttavat ryhmän jäsenten väliset suhteet, tehtävätavoitteen saavuttamisen tärkeys ja myös toiminnan tuloksellisuus. (Peltomaa & Mattila 2007, 104.)

Ryhmässä yksilöt ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa monin eritavoin. Yleensä ajatellaan, että kasvokkainen vuorovaikutus ja sanallinen viestintä ovat vuorovaikutuksen yleisin ja normaalein vuorovaikutustapa. (Pennington 2005, 49.) Vuorovaikutuksessa kuitenkin lähetetään ja vastaanotetaan viestejä monella eri tasolla: kokemalla, tuntemalla, kuuntelemalla, näkemällä ja puhumalla. Puhuttu kieli on vain eräs viestinnän välineistä. Kehonkieli ja siihen liittyvä oheisviestintä on vähintään yhtä tärkeä keino ihmisten välisessä tiedonsiirrossa. (Ahonen 1992, 107–108.)

Toiminnalliset tuokiot ovat hyvä tapa edistää ryhmän keskinäistä tuntemista ja vuorovaikutusta. Erilaisen toiminnallisen tekemisen avulla voidaan edistää hyvän ryhmähengen syntymistä ja ryhmäviestinnän taitojen kehittymistä sekä kaikkien ryhmään osallistuvien välistä vuorovaikutusta. Ryhmässä toimiminen ja yhdessä vietettävä aika voi itsessään olla jo palkitsevaa ja vuorovaikutuksellista. Yhdessä tehtävät toiminnot herättävät usein keskustelua ihmisten välille, tuoden mukana omia kokemuksia ja näkemyksiä. Yhteinen tekeminen madaltaa kanssakäymistä muiden ihmisten kanssa, jolloin vuorovaikutusta ihmisten välillä syntyy helpommin. (Koulurauha 2015–2016.)

5 OSALLISUUS

Osallisuus on monialainen käsite. Osallisuudessa keskeistä ja tärkeää ovat luottamus, sitoutuminen ja kuulluksi tuleminen sekä omaehtoinen toiminta, vaikuttamisen mahdollisuus ja vastuun ottaminen. Osallisuus on sitä, että henkilö kokee mahdollisuuden olla mukana määrittämässä, toteuttamassa ja arvioimassa omaan elämäänsä liittyviä sekä hänelle tärkeitä asioita. Tällä toiminnalla pyrkii vaikuttamaan myös ympäröivien yhteisöjen toimintatapoihin. Osallisuus on kokemuksen tunne yhteisöön ja yhteiskuntaan kuulumisesta. Omassa elämässä osallisuutta ovat sisäisen voimaantumisen lisääntyminen, elämänhallintavalmiukset ja identiteetti. (Särkelä-Kukko & Rouvinen-Wilenius 2014, 9; Jantunen 2008, 74; Perälä, 2014, 85.)

Käsitteet osallisuus ja osallistuminen sekoittuvat helposti samaa tarkoittavaksi käsitteeksi. Osallistumisella tarkoitetaan mukanaoloa ilman omaa vaikutusvaltaa muiden määrittelemässä tilanteessa. Osallisuuskäsite on osallistumiskäsitettä laajempi. Osallisuus syntyy osallistumisen, toiminnan ja vaikuttamisen kautta. Osallisuus muodostuu tunneperäisesti, tuen ja arvostuksen kokemuksen kautta. Se pohjautuu tunteeseen yhteenkuuluvuudesta sekä jäsenyydestä yhteisöön ja yhteiskuntaan. Osallisuus voidaan jakaa neljään eri osaan: tieto-osallisuuteen, suunnitteluosallisuuteen, päätösosallisuuteen ja toimintaosallisuuteen. (Oranen 2008, 9–10; Särkelä-Kukko & Rouvinen-Wilenius 2014, 9–10.)

Osallisuutta voidaan käsitellä yhteiskuntatason, yhteisötason ja yksilötason osa-alueista. Osallisuus yksilötasolla liittyy voimaantumisen kokemuksiin omista elämänhallintavalmiuksista sekä kokemukseen omista voimavaroista. Yhteisötasolla osallisuuteen mielletään yhteisöllisyyden kokemus ryhmään kuulumisesta sekä vertaistuki. Osallisuudella on yhteiskuntatasolla mahdollisuudet ja puitteet sekä edellytykset lainsäädännön ja palveluiden kautta. Vaikuttamismahdollisuudet, kuulluksi tuleminen ja asioihin vaikuttaminen synnyttää kokemuksen osallisuudesta. (Rotko 2013.)

Osattomuus nähdään osallisuuden vastakohtana, jolla tarkoitetaan yksilön sivuun jäämistä yhteiskunnasta. Tällöin yksilöllä ei ole osaa yhteiskunnassa hänen taloudellisen, sosiaalisen tai kulttuurisen pääoman puuttumisen vuoksi. Osattomuus voi olla myös yksilön henkilökohtainen kokemus, jossa hän tuntee, ettei häntä ole otettu huomioon. (Pajulammi 2014, 141.)

5.1 Lasten osallisuus

Kasvavalle lapselle osallistuminen oman perheen, asuinalueen ja itselle tärkeiden yhteisöjen toimintaan antaa mahdollisuuksia kehittää ja muodostaa ymmärrystä omasta itsestään, lähipiiristään sekä omasta toiminnastaan. Osallisuudessa ja osallistumisessa on kyse lapsen kasvun ja kehityksen perusedellytyksestä. Lasten oikeuksien sopimuksessa on määritetty osallisuus yhdeksi lapsen perusoikeudeksi. (Oranen 2008,7.)

Lasten osallistamisella toimintaan tulisi pyrkiä kumppanuuteen ja yhteisyyteen lasten ja aikuisten välillä. Osallistavalla toiminnalla lapset saavat kokemuksia siitä, että heitä arvostetaan. Aikuisten usko lasten omaan toimintaan ja toteutukseen ovat välttämättömiä, jotta voidaan toimia osallistavalla tavalla. Lasten osallisuus tulisi nähdä mahdollisuutena, ei vain valtasuhteena aikuisen ja lapsen välillä. Parhaimmillaan lasten osallisuus olisi sitä, että lapset voisivat tehdä aloitteita ja omia suunnitelmia erilaisiin projekteihin, joissa aikuiset toimisivat apuna. Toiminnalla opeteltaisiin lasten ja aikuisten yhteistoiminnallisuutta sekä dialogisuutta. (Turja 2011, 4.)

Kehityspsykologiassa on jaoteltu lapsen osallisuutta ja sitä pidetään hyvänä ja kannattavana lapselle. Tunnetuin jaottelu lienee psykologi Roger Hartin tekemä tikapuumalli, jossa osallisuuden eri tasot asettuvat hierarkkiseen järjestykseen. Mitä alemmalla portaalla lapsi on, sitä vähemmän hänellä on mahdollisuuksia olla osallisena ja vaikuttaa häntä koskeviin asioihin, toimintoihin ja päätöksiin. Hart on jakanut tikapuut kahdeksaan askelmaan, jotka ovat alhaalta ylöspäin luettuna seuraavat: 1. Manipulaatio. 2. Näennäisyys. 3. Muodollisuus: lapsen mielipidettä tiedustellaan vain muodollisuuden vuoksi. 4.

Lapset ovat mukana osallistumassa, mutta heille annettava informaatio on vähäistä, aikuiset ovat pääosissa. 5. Lasta informoidaan ja hänen näkemyksiään kuunnellaan. 6. Lapsille kerrotaan asiasta, mutta päätösten teko on aikuislähtöistä. 7. Lapset tekevät aloitteen toimintaan ja ovat mukana toiminnassa. 8. Lapset ovat aloitteen tekijöinä, ja päätösten teko tapahtuu lasten ja aikuisten kesken. (Pajulammi 2014, 235–236.)

Kolme ensimmäistä askelmaa tikapuissa kuvaavat enemmän lasten osattomuutta, kuin osallisuutta. Niissä lapset nähdään tekemisen kohteina. Neljännellä askelmalla lapset ymmärtävät meneillään olevan tilanteen ja tietävät ketä heidän osallisuuttaan ohjaa. Lapset ovat tilanteessa aktiivisia osapuolia aikuisten ohella. Viidennellä askelmalla lapsia kuunnellaan ja heitä informoidaan yksityiskohdista, mutta aikuiset kuitenkin johtavat tilannetta. Kuudennella askelmalla aikuiset ovat pääroolissa, mutta lapset ovat mukana tilanteen suunnittelussa ja muussa toiminnassa. Seitsemännellä askelmalla lapset toimivat itsenäisemmin ja aikuiset ovat avustajan paikalla. Viimeisellä ja kahdeksannella askelmalla lapset toimivat itsenäisesti ja yhteistyössä aikuisten kanssa. (Pajulammi 2014, 236–237.)

Jotkut ovat kritisoineet Hartin tikapuumallia liian kaavamaiseksi ja hierarkkiseksi. Esimerkiksi Thomasin mukaan lasten osallisuudessa on tärkeää kuunnella lasta ja antaa hänen valita haluaako lapsi osallistua toimintaan, lapsella on mahdollisuus saada tarvittavat tiedot hänen roolistaan toiminnassa ja lapsi pystyy osallistumaan ja vaikuttamaan prosessiin jonka osana hän toimii sekä lapsella on mahdollisuus ilmaista itseään ja saada apua ja tukea päätöksiin ja tehtäviin. (Pajulammi 2014, 237.)

5.2 Sosiaalipedagogiikka

Sosiaalipedagogiikassa on pohjimmiltaan kyse suhtautumisesta ja ajattelutavasta yhteiskunnassa vallitseviin sosiaaliin kysymyksiin. Sosiaalipedagogiikka muuttuu ja mukautuu ympäristön ja yhteiskunnan sosiaalisten muutosten mukana. Se on kokonaisuus, jonka tavoitteena on teorian ja käytännön aikaan saava vuorovaikutus sekä pyrkiä muutokseen kohti parempaa sosiaalisesti hyvinvoivaa yhteiskuntaa. Sosiaalipedagogiikka tarkastelee

sosialisaatiota eli yksilön sosiaalista kasvua. Sosiaalipedagogiikassa korostuu itsenäisen ja yksilöllisen kehityksen ja sosiaalisen kasvatuksen lisäksi yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen taso. Sosiaalisen kasvatuksen tavoitteena on yhteiskunnan arvomaailman ja sosiaalisten kykyjen omaksuminen sekä ihmisten osallistuminen ja heidän tukeminen osallisuuteen. (Hämäläinen & Kurki 1997, 10–11; Kivelä & Lempinen 2009, 10.)

Sosiaalipedagogiikan toimintakenttä keskittyy lapsi-, nuoriso- ja perhetyöhön, mutta myös köyhyys, avuttomuus, syrjäytymien ja sosiaalinen deprivatio kuuluvat sosiaalipedagogiikan piiriin. Toiminnalliset menetelmät voidaan sanoa saaneensa tietoperustansa sosiaalipedagogiikasta, jonka toiminnan lähtökohtana on ollut saada ihmiset mukaan toimimaan itsensä, muiden ja yhteiskunnan parhaaksi. (Hämäläinen & Kurki 1997, 15.)

Sosiaalipedagogiikan toimintamenetelmät eivät ole mustavalkoisia vaan mukautuvat ja muuttuvat asiakastilanteen ja asiakkaan tarpeiden mukaan. Sosiaalipedagogiselle toiminnalle tyypillistä ovat muutos kykyisyys, innovatiivisuus ja joustavuus. Sen menetelmien ideologia perustuu ihmisten itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen, vuoropuheluun ja ihmistenväliseen vuorovaikutukseen sekä osallistumiseen ja osallisuuteen kaikkiin toimintaprosessin vaiheisiin. Sosiaalipedagoginen toiminta ulottuu ennaltaehkäisevästä korjaavaan työhön ja vaikuttaa niin yksilöihin, yhteisöihin kuin yhteiskuntiin. Tämän vuoksi menetelmiä on monia. Yksilö- kuin ryhmätyössä käytetään monia erilaisia pedagogioita ja terapioita esimerkiksi ryhmätyö on sosiaalipedagogiikasta nouseva menetelmä. (Hämäläinen & Kurki 1997, 19,49.)

6 YHTEISÖLLISYYS

Yhteisö on jonkin yhteisen asian omaavien henkilöiden muodostama ryhmä. Yleisimmillään käsite yhteisö viittaa ihmisten väliseen vuorovaikutuksen tapaan, yhteisyyteen, ihmisten väliseen suhteeseen tai siihen mikä on tietylle ihmisryhmälle yhteistä. Yhteisöllisyys viittaa ennen kaikkea sosiaalisen vuorovaikutuksen ominaisuuteen, tapaan tai toimintaperiaatteeseen. (Lehtonen 1990, 15, 25.) Yhteisöllisyyden kokemisessa on tärkeää yhteen kuulumisen tunne sekä henkilökohtainen suhde yhteisön muihin jäseniin. Jos yhteisen toiminnan päämäärä on vahva, yhteishenki vahvistuu ja kanavoituu päämäärätietoiseksi toiminnaksi. Yhteisön sosiaaliset suhteet voivat olla vahvoja tai löysiä yhteisön koosta ja yhteenliittymisen perusteesta johtuen. (Hyypä 2002, 24–28.)

6.1 Toiminnallinen yhteisö

Ihminen voi toimia yksin tai yhdessä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhteisöllistä toiminta on vasta sitten kun vuorovaikutukseen osallistuu yksilöistä muodostuva ryhmä, johon myös ryhmän ulkopuoliset yksilöt sekä muut ryhmät voivat olla vuorovaikutuksessa. (Lehtonen 1990, 24.) Hyvässä yhteisössä vallitsee luottamuksellinen, vuorovaikutuksellinen, avoin ja osallistuva ilmapiiri, ja jonka jäsenillä on jaettu normaaleja sekä päämääriä. Lisäksi Yhteisön olemassa olemisen vaatii usein yhteisen ajan ja paikan. (Karkkunen, Savola, Sivula & Tuomainen 2011, 6–7.)

Lehtosen (1990, 24) mukaan yhteisyys toiminnallisessa yhteisössä kehittyy vuorovaikutuksen ja yhteisen toiminnan myötä. Jos yksilöt pyrkivät itse järjestämään elämänsä yhteisöllisesti puhutaan yhteisöllistymisestä. Kun ihmisryhmään pyritään vaikuttamaan ulkoapäin, kysymyksessä on yhteisöllistäminen. Kun tällaista pyrkimystä esiintyy, on yhteisöllistäminen olemassa oleva tosiasia riippumatta siitä millaisiin lopputuloksiin se johtaa.

Marko Siitosen (2011) mukaan yhteisön elinehto on jaettu yhteenkuuluvuuden tunne. Jos ryhmällä ja yhteisöllä ei nähdä olevan mitään yhteistä ei voida puhua yhteisöllisyydestä. Yhteisö vaatii siis taustalleen jotain yhteistä, mutta se ei yksin riitä. Yhteisöllisyys on sitä, että kokee olevansa osallinen jotain yhteisöä ja kokee voivansa vaikuttaa siellä tehtäviin päätöksiin ja asioihin.

6.2 Yhteisöllisyys ja sosiaalinen pääoma

Ihmisen sosiaalisten hermoverkkojen toiminta kypsyy jo varhaisessa vuorovaikutuksessa peilaamalla läheisempien hoitajien kuten äidin ruumiinkieltä. Vaikka me-hengen ja sosi-aalis-kulttuuristen suhteiden malli peritään varhaislapsuuden kasvuympäristössä perus-kulttuurin määrittämästä elämäntavasta, aikuisenakaan ei ole liian myöhäistä aloittaa so-siaalistumista. (Hyypä 2011, 17.)

Sosiaalinen pääoma liitetään yleisesti ottaen sosiaalisiin verkostoihin, vastavuoroisuuteen ja luottamukseen. Monet teoreetikot katsovat sosiaalisen pääoman ja yhteisöllisyyden toisistaan erottamattomiksi käsitteiksi. (Iisakka & Alinen 2006.) Sosiaalisen pääoman puolestapuhuja Robert D. Putnam pitää sosiaalisia verkostoja, joiden jäseniä yhdistää luottamus ja vastavuoroisuuden normi, yhtenä tärkeimmistä sosiaalisen pääoman ilmene-mismuodoista. Hänen mukaansa sosiaalinen pääoma kasvaa käytössä ja vähenee käyttä-mättömänä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että uusien vuorovaikutussuhteiden ja yhteisöl-lisyyden syntyessä myös sosiaalinen pääoma lisääntyy ja vastaavasti vähenee niiden hei-kentyessä. (Iisakka 2004.)

Hyypän (2011) mukaan sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys tarkoittavat samaa asiaa. Sosiaalinen pääoma näkyy ryhmissä ja yhteisöissä niihin kuuluvien henkilöiden yhteen-kuuluvuuden ilmentyminä ja keskinäisenä luottamuksena. Sosiaalinen pääoma on yhtei-sön ominaisuus, joka hyödyttää sekä yhteisöä että siihen kuuluvia yksilöitä. Sosiaalista pääomaa ja yhteisöllisyyttä on hankalaa mitata, sillä pelkkä yhteisön jäsenten määrä ei vielä mittaa sosiaalista pääomaa, vaan siihen vaikuttavat vuorovaikutussuhteiden laatu

sekä luottamus jäsenten välillä. Pelkkä yhteisöön kuuluminen ei siis kerro mitään keskinäisestä vuorovaikutuksesta ja siitä liimasta, joka sitoo yhteisöön kuuluvia ihmisiä yhteen. (Hyypä 2002, 54.) Yhteisöllisyyttä tarkasteltaessa tulee siis havainnoida jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta ja suhteiden laatua, eikä niinkään osallistujia määriä.

6.3 Yhteisöllisyyden vaikutus hyvinvointiin

Iisakan & Alasen (2006) artikkelissa todetaan, että sosiaalisella pääomalla voidaan selittää yhteiskuntien, yhteisöjen ja yksilöiden menestystä ja hyvinvointia. Sosiaalisella pääomalla on nähty merkitystä muun muassa työpaikan saantiin, tuloihin, terveyteen sekä hyvinvointiin. Lisäksi myös rikollisuuden ja sosiaalisen pääoman välillä on havaittu yhteyttä. (Iisakka 2004.)

Hyypän (2002) mukaan yhteisöllisyyden ja yksilöiden hyvinvoinnin yhteyttä on tarkasteltu muutamissa kokeellisissa tutkimuksissa. Eräässä tällaisessa tutkimuksessa tarkasteltiin ja vertailtiin sosiaalisen pääoman vaikutusta tuhannen suomen- ja tuhannen ruotsinkielisen terveyteen. Näiden Suomessa elävien kieliryhmien sosiaali- ja terveystalveluiden käyttäminen jakautuu samalla tavalla, joten ne eivät selitä kieliryhmien terveydellisiä eroja. Myös näiden kieliryhmien elämäntavat ovat hyvin samanlaiset.

Tutkimuksessa Hyypä (2002) havaitsi, että yhteisöjen epäluottamus toisiin jäseniin vaikutti negatiivisesti terveyteen. Suomenkielisten joukossa ruotsinkielisiä merkittävästi suurempi joukko ilmoitti, ettei luota toisiin ihmisiin. Ruotsinkielisellä väestöllä näyttäisikin olevan sosiaaliseen pääomaan sisältyvää keskinäistä luottamusta enemmän kuin valtaväestöllä. Ero näkyy myös luotettavien ystävien lukumäärässä ja aktiivisissa osallistumisissa vapaaehtoiseen toimintaan. Tämä voi siis olla Hyypän mukaan Suomessa asuvien ruotsinkielisten elämän eliksiirin selitys.

7 YHDESSÄ-YHTEISÖN SUUNNITTELU

Yhteisöllä ja ryhmällä on aina tietty tehtävä ja tavoite liittyen yhteisön toimintaan, mikä pitää yhteisön koossa. Yhteisön aloittamisen suunnittelussa tulee yhteisön vetäjien ja ohjaajien selvittää miksi yhteisö halutaan perustaa ja mitkä ovat sen tavoitteet. Yhteisön perustehtävä, ajatus ja ideologia tulee olla ohjaajilla selvillä ennen kuin he perustavat yhteisön. Yleensä uusi yhteisö tai ryhmä perustetaan johonkin jo valmiiksi olevaan organisaatioon tai toimintakokonaisuuteen. Organisaatiolla on jo valmiiksi omat tavoitteensa, arvonsa, toimintakulttuurinsa ja tehtävänsä, jotka vaikuttavat huomattavasti uuden yhteisön suunnitteluun, tavoitteisiin ja toteuttamiseen sekä yhteisöön osallistujien valintaan. (Kaukkila & Lehtonen 2008, 15.)

7.1 Toimintatuokioiden

Opinnäytetyömme perimmäisenä tavoitteena on yhteisöllisyyden, osallisuuden ja vuorovaikutuksen lisääminen Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon lapsiperheissä. Halusimme myös järjestää Porin Esikon lapsiperheille kokemuksellista ja elämyksellistä toimintaa, sillä kaikilla talossa asuvilla lapsiperheillä ei omatoimisesti ole siihen mahdollisuutta. Vanhempien voimavarat, taloudellinen tilanne ja psyykkiset ongelmat vievät usein paljon energiaa ja aikaa, joten lapsen virikkeellinen toiminta jää perheissä helposti vähäiseksi.

Toiminnan suunnittelussa tulee alusta asti ottaa huomioon kohderyhmä, jolle toimintaa aletaan suunnitella. Lisäksi tulee pohtia yhteisön nimi, kesto ja koko sekä paikka ja aika missä yhteisö tullaan järjestämään, sillä ne vaikuttavat suuresti siihen mitä tapaamiskerhoille voidaan suunnitella. Myös mahdollisia materiaali- ja tarviketarpeita tulee pohtia sekä rahoituksen järjestämisestä. Ryhmän kokoaminen ja tiedottaminen helpottuvat, jos ryhmä kokoontuu säännöllisin väliajoin tiettyyn aikaan. (Martin, Heiska, Syvälahti & Hoikkala 2012, 20.)

Yhdessä-yhteisön toiminnalliset tuokiot suunnittelimme lapsilähtöisesti eli lapsen kiinnostuksenkohteista lähteviksi. Lapsilähtöisessä toiminnan suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten kehitystaso sekä kiinnostuksen ja mielenkiinnon kohteet, jotta toiminta olisi mahdollisimman sitouttavaa (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 37). Toimintatuokioiden suunnittelussa oli hyötyä siitä, että olimme tutustuneet perheisiin harjoittelumme aikana, joten tiesimme jo hieman, mihin suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota.

Halusimme osallistaa kaikki Porin Esikon lapsiperheet alusta asti toimintaamme, joten teimme heille kyselylomakkeet liittyen opinnäytetyömme toiminnalliseen osuuteen (LIITE 1). Osallistamisen avulla lisäsimme yhteisön merkityksellisyyttä lapsiperheille. Merkityksellisyyden lisääntyessä myös motivaatio yhteisöön osallistumisesta kasvaa (Jantunen 2008, 74). Lapsiperheitä oli silloin Porin Esikossa seitsemän.

Kyselylomakkeissa esittelimme itsemme ja alustavan ideamme yhteisön toiminnan tarkoituksesta. Kyselyn avulla selvitimme, millainen toiminta lapsiperheitä kiinnostaa. Laitoimme kyselyyn erilaisia toimintamuotoja, joita meillä olisi mahdollisuus toteuttaa. Erittelimme toiminnat liikunnallisiin ja luoviin toimintamuotoihin. Lisäksi kysyimme kuinka monta kertaa perheet haluaisivat yhteisön kokoontuvan ja mihin aikaan päivästä toiminta tapahtuisi. Jätimme kyselyn loppuun perheille tilaa mahdollisten omien ideoiden ja toiveiden esittämiseen. Halusimme painottaa kyselylomakkeessamme, että järjestämämme toiminta tulisi olemaan maksutonta kaikille Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa asuville lapsiperheille. Opinnäytetyöprojektistamme aiheutuvat materiaalikulut kustansi Porin Ensi- ja turvakoti yhdistys, joka on saanut lahjoituksen Eva Ahlströmin Säätiöltä perheyön toteutukseen.

Kävimme henkilökohtaisesti viemässä kyselylomakkeet perheille ja pyysimme heitä palauttamaan kyselylomakkeen Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon toimistoon. Saimme kyselylomakkeita takaisin 5 kappaletta, joiden pohjalta lähdimme suunnittelemaan yhteisön lopullista toimintaa.

Kun ryhmän perusrakenne on suunniteltu, on aika miettiä tarkemmin, mitä se tulee pitämään sisällään ja mitä siellä tapahtuu. Suunnittelussa kannattaa jättää tilaa luovuudelle ja yhteisöstä nouseville ennakoimattomille asioille. Ryhmän ohjaajien tehtävänä on kuitenkin pitää yhteisö kurssissa niin että se kulkee kohti tavoitetta. (Martin, Heiska, Syvälahti & Hoikkala 2012, 21.)

Kyselylomakkeista meille kävi ilmi, että perheet haluaisivat toiminnan olevan liikunnallista ja mielellään Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon ulkopuolella tapahtuvaa. Vastauksissa oli kuitenkin jonkin verran hajontaa ja osa perheistä halusi toiminnan tapahtuvan mielellään Porin Esikon tiloissa. Toimintatuokioiden kokoontumiskerroiksi lähes kaikki olivat vastanneet 3-5 ja ajankohdaksi iltapäivän klo 16 jälkeen.

Suunnittelimme toimintatuokiot saamiemme kyselylomakkeiden sekä asettamiemme tavoitteiden pohjalta. Päätimme että Yhdessä-yhteisö kokoontuisi neljä kertaa syksyllä 2015. Kellon ajaksi valitsimme 16-17.30 jokaiselle yhteisölle, jotta toiminta olisi mahdollisimman säännönmukaista ja näin ollen helposti muistettavissa. Toiminnan suunnittelimme joka toiselle viikolle aikavälille 14.09.-22.10.2015.

Suunniteltuamme Yhdessä-yhteisön toiminnalliset osuudet ja ajankohdat, teimme kaikille Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa asuville lapsiperheille tiedotteet, sillä on tärkeää, miten kokoontuvasta yhteisöstä tiedotetaan. Tiedotteista kävi ilmi jokaisen toimintatuokion teema sekä tarkka ajankohta ja kokoontumispaikka. Tiedotteen laadittuamme kävimme Porin Esikolla kertomassa lapsiperheille tapahtumasta ja jaoimme kaikille tiedotteet. Lisäksi tiedustelimme alustavasti kuinka moni pääsisi osallistumaan suunnittelemaamme toimintaan

7.2 Ohjaus

Toiminnallisten tuokioiden suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita myös ohjauksen suunnitteluun. Tärkeää on, että samat ohjaajat ovat sitoutuneita yhteisöön koko sen elinkaaren ajan alusta loppuun. Sitoutuneisuus auttaa vahvistamaan luottamusta yhteisöön osallistuvien ja ohjaajien välillä. Luottamuksen syntyminen edesauttaa yhteisön tavoitteiden saavuttamisessa ja yhteisessä työskentelyssä. Ohjaajat toimivat yhteisöä varten ja ovat sen vastuullisia jäseniä. (Kivelä & Lempinen 2009, 42.)

Ohjaajat huolehtivat yhteisön toimintarakenteesta ja aikataulusta sekä tavoitteiden suunnituksesta työskentelystä. Heidän tulee muodostaa yhteisön toiminta niin, että jokaisella yhteisön jäsenellä on hyvä ja turvallinen olo toiminnassa. Ohjaajien tehtävänä on myös mahdollistaa vuorovaikutuksellinen toiminta yhteisöön osallistujien välillä. Myönteinen palaute osallistujille on yksi keskeisimmistä keinoista hyvin toimivien vuorovaikutustilanteiden vahvistamisessa. Ohjaajien lukumäärästä riippumatta osallistuvat he kaikki aktiivisesti ryhmän toimintaan. (Kettunen, Laitinen-Väänänen, Mäkelä & Vänskä 2011, 98; Överlund & Pesonen 2012.)

Ohjaaja tekee työtä omalla persoonallaan, mutta ohjaajalle tärkeitä ominaisuuksia ovat empaattisuus, luovuus ja luotettavuus sekä kunnioittava suhtautuminen yhteisöön ja ryhmään osallistujia kohtaan. Hyvät vuorovaikutustaidot ovat avainasemassa ohjaajan roolissa sekä oman toiminta tapojensa, vahvuuksien ja heikkouksien tiedostaminen on tärkeää. Ohjaajan tulee jatkuvasti kehittää itseään ja omaa ohjaustaan. Ohjaaja on vastuussa Yhteisöstä ja yhteisön tavoitteiden saavuttamisesta, joten ohjaajan valmistautuminen yhteisöön vaikuttaa ohjauksen onnistumiseen. Ohjaaja tukee ja auttaa yhteisön jäseniä kommunikoimaan yhteisössä itsenäisesti ja keskenään ilman pakottamista tai painostusta asiaan. (Kaukkila & Lehtonen 2008, 58.)

7.3 Arviointi

Yhdessä-yhteisön tavoitteena oli järjestää lapsilähtöistä toimintaa Asuin- ja palvelutalo Porin esikon lapsiperheille ja painopisteinä olivat vuorovaikutus, osallisuus ja yhteisöllisyys. Tavoitteena oli järjestää yhteisön toiminta niin, että se vaikuttaa positiivisesti näihin kolmeen osa-alueeseen. Arvioimme ja havainnoimme toimintatavoissa, keskustelussa, motivaatiossa ja leikissä tapahtuvia muutoksia Yhdessä-yhteisön aikana sekä arvioimme saavuttiko yhteisö tavoitteensa.

Olimme Porin Esikossa työharjoittelussa keväällä 2015 kymmenen viikkoa, minkä aikana tutustuimme perheisiin sekä heidän taustoihinsa. Tämän tiedon pohjalta pystymme arvioimaan jokaisen perheen lähtöasetelman yhteisön tavoitteisiin nähden. Laadimme vanhemmille myös palautekyselylomakkeen, jonka avulla saamme arviontiin lisää syvyyttä. Lomakkeiden avulla saatiin vanhempien ajatuksia, mielipiteitä ja tuntemuksia esille yhdessä-yhteisöstä.

Käytimme arvioinnissamme apuna arvioinnin viisi peruskysymystä, joiden avulla arviointimme pysyi mahdollisimman todenmukaisena. Ensimmäinen arvioinnin peruskysymys on, milloin arviointia tehdään. Arvioimme Yhdessä-yhteisön toimintaa toiminnan yhteydessä havainnoimalla tapahtumia ja kirjaamalla ne ylös heti yhteisön jälkeen. Toinen peruskysymyksenä on arvioinnin kohdistaminen. Kohdistimme havainnointimme puoliksi toinen havainnoi lapsia ja toinen vanhempia. Näin pystyimme keskittämään arviointimme paremmin omaan kohderyhmään. Kolmas kysymys on, kenelle arviointia tehdään, joten lähdimme miettimään ketkä ovat arvioinnin hyödyntäjiä. Neljänneksi pitää miettiä mitä ollaan tarkalleen arvioimassa. Opinnäytetyön tavoitteena on vuorovaikutuksen, osallisuuden sekä yhteisöllisyyden lisääminen Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon lapsiperheissä, joten arvioinnin kohteina ovat nämä kolme tavoitetta ja niiden saavuttaminen. Viimeiseksi pitää miettiä arviointiin liittyviä motiiveja, jotka vaihtelevat sen mukaan kenen näkökulmasta arviointia ja arvioitavaa kohdetta tarkastellaan. (Virtanen 2008, 24.)

Arvionitkokonaisuudella on alku, kesto ja loppu. Suunnitteluvaiheessa kannattaa arvioinnin työvaiheet yksilöidä omiksi kokonaisuuksiksi helpottaen eri vaiheiden hahmottamista sekä eri vaiheiden vaikutusten ja arviointitiedon jäsentämistä. Havaintojen ja johtopäätösten sekä kehittämissuositusten väliset erot tulee pitää mielessä. Havaintoihin luetaan ihmisten mielipiteet, tilastotietoja tai dokumenteista tulleita ilmiöitä. Johtopäätökset ovat arvioinnin tekijän havainnoista tekemiä tulkintoja. Kehittämissuositukseen kuuluu arvioinnin tekijän johtopäätösten pohjalta esittämiä kehittämissideoita arviointitiedon hyödyntäjille. (Virtanen 2008, 174.)

8 YHDESSÄ-YHTEISÖN TOTEUTUS

8.1 Diapuiston sankarit

Yhdessä -yhteisö kokoontui ensimmäisen kerran maanantaina 14.9.2015 klo 16.00. Yksikälle toimintakerralle suunnittelemamme toiminnan päätavoitteista oli vuorovaikutuksen lisääminen vanhemman ja lapsen välillä sekä muiden vanhempien kesken. Pyrimme toiminnan avulla luomaan lapsen ja vanhemman välille yhteisiä elämyksellisiä kokemuksia, jotka vahvistavat lasten kiintymyssuhteita vanhempiinsa. Halusimme tukea ja tuoda perheille mahdollisuuden lähentyä ja tutustua toisiinsa paremmin.

Pidämme tärkeänä vuorovaikutussuhteiden syntymistä perheiden sekä vanhempien välille, sillä kokemusten kautta rakentuvat sisäiset mallit suuntaavat paljolti uusien kiintymiskokemusten hankintaa ja tulkintaa, mutta ne myös muovautuvat näiden kokemusten kautta. Ryhmään kuulumisen koetaan myös tärkeäksi, jos elämäntilanne on sellainen, jossa luonnolliset sosiaaliset suhteet eivät luo kokemuksia onnistumisesta tai yhteenkuuluvuudesta. Tällaisessa tilanteessa ryhmässä voi tulla kuulluksi ja mahdollisesti myös jakaa kokemuksia muiden kanssa. (Vilèn, Leppämäki & Ekström 2002, 202–203.)

Toiminta on suunniteltu lapsilähtöisesti niin että lapset saavat toiminnasta merkityksellisiä kokemuksia elämäänsä. Toiminnallisen tekemisen avulla haluamme edistää hyvän ryhmähengen syntymistä ja ryhmäviestintätaitojen kehittymistä sekä kaikkien ryhmään osallistuvien välistä vuorovaikutusta. Pyrimme siihen, että ryhmässä toimiminen ja yhdessä vietettävä aika on jo itsessään palkitsevaa ja vuorovaikutuksellista ja että yhteinen tekeminen madaltaisi kynnyksiä olla vuorovaikutuksessa keskenään.

Paikalle Porin Esikon pihalle saapui neljä aikuista ja kuusi lasta. Kun porukka oli kasassa, lähdimme yhdessä kävelemään Diakonialaitoksen Diapuistoon. Diapuistossa meitä odotti suunnittelemamme tehtävärata. Tehtäväradan ensimmäisessä kohdassa kerroimme lapsiperheille tarinan Diapeikosta ja hänen tehtävistään. Lapset lähtivät innolla mukaan

tarinaan ja joitakin tarinan peikko jopa hieman pelotti. Myös vanhemmat eläytyivät tarinaan lasten mukana. Puistossa ollessamme lapset kyselivät ja etsiskelivät peikkoa turvautuen ohjaajiin ja vanhempiin.

KUVA 1. Tehtävärata.

Ensimmäisenä tehtävänä oli löytää luonnosta yhteiseen koriin peikon tarvitsemat luontokappaleet: kivi, käpy, värikäs lehti, marjoja, sieni sekä oksa (Kuva 2). Tässä tehtävässä pyrimme herättelemään vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta ohjaamalla vanhempia auttamaan lapsia luontokappaleiden tunnistamisessa ja etsinnässä. Perheet lähtivät yhdessä tutkimaan luontoa. Vanhemmat avustivat lapsia etsinnöissä ja lapset ihmettelivät luontoa mielenkiinnolla. Muun muassa muurahaispesä herätti kiinnostusta kaikissa lapsissa.

KUVA 2. Etsi luonnosta –tehtävä.

Toisella rastilla peikon tehtävänä oli esterata. Esterata koostui erilaisista liikunnallisista ja motoriikkaa vaativista tehtävistä. Esteinä olivat esimerkiksi tasapainoilulauta ja hämähäkinseitti. Liikunnallisten ja motoristen tehtävien avulla pyrimme tuomaan lasta ja vanhempaa lähemmäksi toisiaan. Esteillä lapset pyysivät aikuisen apua, jos este osoittautui liian mutkikkaaksi. Useimman lapsen mielestä esterata oli mieluisin rasti.

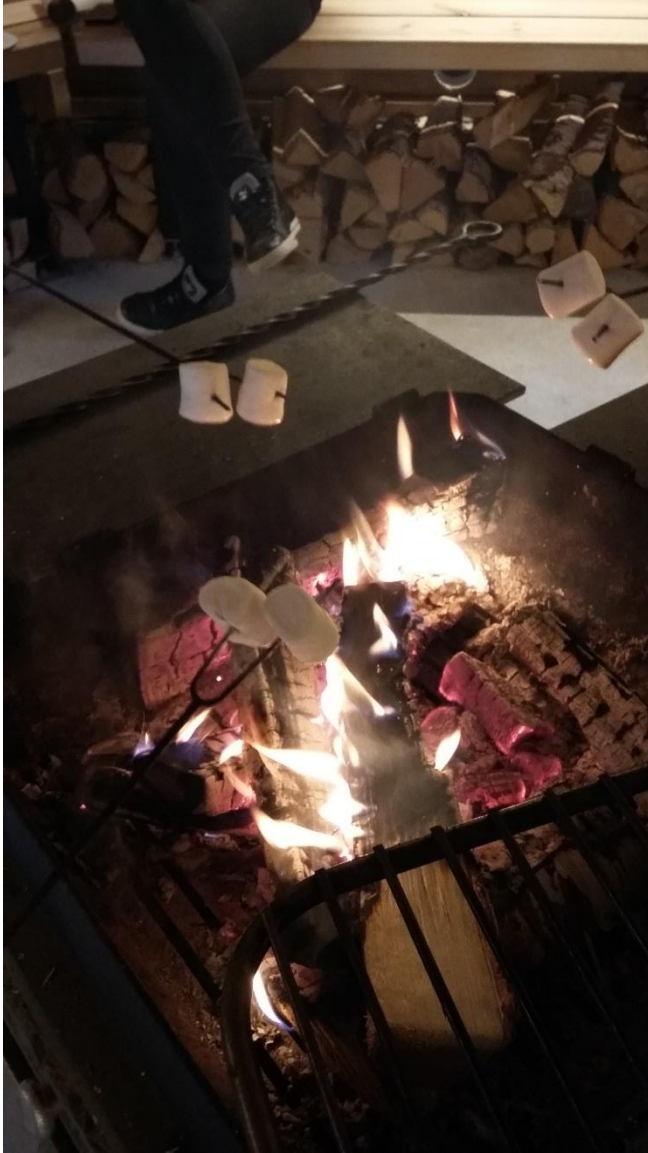
Hernepussin heitto oli kolmannen rastin tehtävä ja se vaati lapselta kärsivällisyyttä ja tarkkuutta. Vanhemman tehtävänä oli kannustaa lasta yrittämään uudelleen mahdollisista epäonnistumisista huolimatta. Monen lapsen kärsivällisyys oli koetuksella.

Viimeisille rastille lähtivät vanhemmat yhdessä lastensa kanssa suurella innolla. Kyseessä oli nimittäin aarteen metsästys (*Kuva 3*). Diapeikko oli jättänyt perheille kartat aarteen olinpaikasta ja pyysi viestissään perheitä suunnistamaan kartalla merkittyyn paikkaan. Tässä kohtaa ohjaajat vetäytyivät sivuun ja katsoivat miten perheet toimivat keskenään. Kartat saatuaan kaikki perheet lähtivät yhdessä juoksemaan metsän poikki aarteen suuntaan. Tavoitteemme viimeisellä rastilla oli perheiden välisen vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden lisääminen.

KUVA 3. Aarteen metsästys.

Diapeikko oli jättänyt perheille aarteeksi makkaraa ja vaahtokarkkeja, joita menimme grillaamaan kotaan kahvin ja mehun kanssa (*Kuva 4*). Kodalla vuorovaikutus oli vapaa-
muotoisempaa ja tunnelma kodalla oli rento. Lapset tutkiskelivat metsää omatoimisesti ja ihmettelivät luontoa.

KUVA 4. Vaahtokarkkien paistoa kodalla.

En mä vielä haluu lähteä. Tullaanko huomenna uudestaan? Lapsi 5 vuotta.

Kiitos ja oli kivaa. Vanhempi.

Yhteisön päättyessä tunnelma oli korkealla ja monet lapsista eivät olisi halunneet lähteä kotiin. Perheet lähtivät yhdessä yhtä matkaa takaisin Porin Esikolle.

8.2 Pellehermannin seikkailu

Toisen kerran Yhdessä-yhteisö kokoontui 28.9.2015 Pellehermannin puistossa Kirjurin luodossa Porissa. Tässä suunnittelemassamme toiminnallisessa tuokiossa, tavoitteena oli yhteisöllisyyden tukeminen, jolloin voidaan puhua myös yhteisöllistämisestä. Porin Esi-
kon lapsiperheet ovat jo jossain määrin yhteisö, mutta halusimme vahvistaa toiminnallisen ryhmän avulla heidän yhteisöllisyyden tunnettaan entisestään. Toiminnallisessa ryhmässä yhteisyys kehittyy vuorovaikutuksen myötä, joten ilman vuorovaikutusta ei ole myöskään yhteisöllisyyttä (Lehtonen 1990, 24).

Pidämme yhteisöllisyyden syntymistä toimintaan osallistuvien välillä tärkeänä, sillä vuorovaikutussuhteiden ja yhteisöllisyyden lisääntyessä myös sosiaalinen pääoma lisääntyy. Sosiaalisella pääomalla on nähty olevan paljon positiivisia vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin (Iisakka 2004).

Onneksemme päivä oli aurinkoinen ja suhteellisen lämmin. Sovimme etukäteen kokoontumispaikaksi Pellehermannin puiston edessä olevan parkkipaikan. Paikalle saapui kolme aikuista ja viisi lasta. Hetken aikaa odoteltuamme, että kaikki saapuivat paikalle, kerroimme suunnittelemamme kuvasuunnistuksen tarkoituksen ja etenemisen (*Kuva 5*). Kuvasuunnistuksen tarkoituksena oli, että lapsiperheet kommunikoisivat keskenään ja etsisivät tien oikealle rastille yhdessä. Lapset pääsivät nopeasti mukaan kuvasuunnistuksen ideaan ja lähtivät innolla mukaan.

KUVA 5. Kuvasuunnistusta Pellehermannin puistossa.

Ohjaajina halusimme antaa vanhemmille ja lapsille täyden vastuun rastien löytämiseen joten vetäydyimme hieman sivummalle tarkkailemaan, miten suunnistus eteni. Alussa lapset olivat erittäin sitoutuneita toimintaan ja vanhemmat opastivat heitä mielenkiinnolla. Kuvasuunnistusrata oli kuitenkin melko pitkä ja puoleessa välissä suunnistusta lasten mielenkiinto siirtyi suunnistuksesta puistossa oleviin leikkivälineisiin. Vanhemmat kuitenkin kannustivat lapsia jatkamaan radan loppuun asti. Tuntui että vanhemmat olivat vähintään yhtä kiinnostuneita suunnistuksesta kuin lapset ehkä jopa enemmänkin.

KUVA 6. Merirosvolaiva Pellehermannin puistossa.

Viimeisellä rastilla oli kuva taukopaikasta, jonne olimme vieneet eväitä. Menimme porukalla taukopaikalle ja söimme yhdessä eväät. Eväiden syönnin jälkeen vanhemmat jäivät juttelemaan keskenään taukopaikalle ja me ohjaajat menimme leikkimään lasten kanssa puistoon. Hetken ajan kuluttua pyysimme myös lasten vanhemmat mukaan leikkeihin.

Pellehermannin seikkailu oli tunnelmaltaan alusta asti rento ja vanhemmat olivat aktiivisesti vuorovaikutuksessa keskenään. Myös lapset lähtivät leikkimään keskenään melko nopeasti. Perheet leikkivät yhdessä ja vielä toiminnan loputtua vanhemmat jäivät leikkimään lasten kanssa Pellehermannin puistoon.

8.3 Hamahelmi-askartelu

Hamahelmiaskartelun päätavoitteena oli vanhempien ja lasten osallisuuden lisääminen ja parantaminen. Osallisuus on vaikuttamista toimintaan kokonaisvaltaisesti sen suunnittelusta, toimintaan osallistumisesta päätöstentekoon asti. Vastuun ottaminen on myös tärkeä osa osallisuuden kokemisessa. (Särkelä-Kukko & Rouvinen-Wilenius 2014, 9–10.) Olimme osallistaneet perheet Yhdessä-yhteisön toiminnallisiin tuokioihin alusta asti tekemämme kyselylomakkeen avulla. Hamahelmiaskartelussa vanhemmilla oli vaikutta-

misen mahdollisuus ja vastuun ottaminen askartelun sujumisesta sekä sen lopputuloksesta. Vanhemman vastuulla oli lapsen auttaminen ja rohkaiseminen askartelun sujumisessa.

Yhdessä-yhteisön tavoitteena oli kasvattaa lasten osallisuutta ensimmäisestä toimintakerasta lähtien. Kolmannella toimintakerralla tarkoituksena oli mahdollisen korkea osallisuuden taso, jossa lapset pääsivät vaikuttamaan askarteluun sen suunnittelusta, vaikuttamisesta sekä toteuttamisesta lähtien.

Lapsen osallistaminen kasvattaa lapsen ymmärrystä itsestä ja omasta toiminnasta. Lasten osallisuudessa tärkeää on vanhemman ja aikuisen tuki omien ideoiden ja suunnitelmien toteuttamisessa. (Turja 2011, 4.) Hamahelmiaskartelussa lasten tarkoituksena oli päästä suunnittelemaan ja ideoimaan askartelun kohde sen koosta, väristä ja muodosta sekä tarkoituksesta lähtien. Vanhempien ja aikuisten tavoitteena oli tuen ja kannustuksen avulla saada tuettua lasten osallisuutta arvostuksen kokemusta.

Kolmannelle Yhdessä-yhteisön tapaamiskerralle 7.10.2015 paikalle saapui neljä vanhempaa ja viisi lasta. Aloitimme toimintatuokion yhteisellä hetkellä Porin Esikon yhteisötilassa, jolloin saimme lapset rauhoittumaan hetkeksi sohville ja kuuntelemaan, mitä tuleman pitää.

Aloituksen jälkeen siirryimme pöydän äärelle, jonne olimme valmiiksi laittaneet hamahelmiaskarteluun tarvittavat tarvikkeet. Askartelu osoittautui haasteelliseksi pienimmille lapsille, jotka olivat 2-3-vuotiaita, sillä pieniä helmiä oli vaikea saada asetettua hamahelmialustalle. Vanhemman avustuksella kaikki lapset saivat kuitenkin tehtyä suunnitteleamme magneetin ja osa lapsista intoutui tekemään myös koruja.

KUVA 7. Hamahelmiaskarteluja.

Magneettien ja korujen tekemisessä vierähti nopeasti sille varaamamme aika. Olimme taas järjestäneet kokoontumisen loppuun eväitä, joita menimme yhdessä syömään Porin Esikon tenavatupaan. Järjestimme tällä kertaa eväiden syömistä niin, että laitoimme lapset keskenään syömään omaan pöytään ja vanhemmat omaan. Halusimme tällä tavoin katsoa, miten lapset sekä vanhemmat ovat vuorovaikutuksessa keskenään.

Yhteisön lopussa kerroimme vanhemmille vielä viimeisestä kokoontumisesta ja sen ajankohdasta. Osa vanhemmista oli pettyneitä, että seuraava kokoontuminen tulisi olemaan viimeinen.

*Tällaista toimintaa voitaisiin järjestää useamminkin täällä Porin Esikolla.
Vanhempi.*

8.4 Hoplop

Yhdessä-yhteisön yhtenä tavoitteena oli yhteisöllisyyden ja yhteisön syntyminen. Yhteisön syntyminen vaatii yhteenkuuluvuuden tunteen, luottamuksen ja avoimuuden jäsenten ja ohjaajien välille sekä yhteisen paikan ja ajan. Yhteisön elinkaareen kuuluu alku, toimintavaihe ja loppu. Ryhmän sekä yhteisön loppuessa on hyvä pyytää palautetta ja jättää jäähyväiset näin yhteisön loppuminen konkretisoituu. Yhdessä-yhteisön viimeisellä kokoontumiskerralla menimme Hoplopiin, joka oli noussut lapsiperheiden suosikki kohdeksi. Tarkoituksenamme oli pyytää vanhemmilta palautetta, ajatuksia ja mielipiteitä Yhdessä-yhteisön toteutumisesta. Hoplopissa halusimme antaa vanhemmille ja lapsille mahdollisuuden viettää aikaa rennosti yhdessä, seurustella ja tutustua toisiinsa entistäkin paremmin sekä jättää jäähyväiset Yhdessä-yhteisölle iloisessa ilmapiirissä.

Yhdessä-yhteisö kokoontui viimeisen kerran torstaina 22.10.2015 klo 16.00 Porin Puuvillassa Hoplopin edustalla. Paikalle saapui neljä aikuista ja kuusi lasta. Kaikkien saavuttua paikalle haimme lapsille rannekkeet portille, josta liikuntaseikkailu pääsi alkamaan. Lapset odottivat innolla Hoplopiä ensimmäisestä kokoontumiskerrasta lähtien, joten lasten ja vanhempien innostuneisuus sekä jännittyneisyys olivat käsin kosketeltavissa. Toisille Perheille Hoplop oli jo entuudestaan tuttu, mutta osalle se oli ensimmäinen kerta. Lapset lähtivät innolla tutkimaan liikuntamaailmaa vanhempien seurassa ja avustuksella. Lapset, jotka olivat aiemmin käyneet Hoplopissa, kiersivät he paikkaa luottavaisesti itselleen. Lapsille joille Hoplop oli uusi kokemus, turvautuivat vanhempiin ja aikuisiin enemmän.

Lapset viihtyivät, leikkivät ja tutkiskelivat Hoplopiä keskenään sekä yhdessä vanhempien kanssa. Esimerkiksi liukumäki ja lentävät pallot olivat lasten keskuudessa suosituimpia sekä kiinnostavampia. Vanhemmat keskustelivat ja juttelivat toistensa kanssa sekä vuoroin auttoivat toisiaan, jos jonkun piti käydä vessassa tai tupakalla.

Olimme perheiden kanssa sopineet yhteisestä ”eväs” paikasta, jossa toinen meistä oli aina vartioimassa tavaroita ja tarvittaessa vanhempien apuna sekä jakamassa eväitä perheille.

Edellisissä yhteisön kokoontumiskerroilla huomasimme lasten välipalan kärsivän mielenkiintoisesta aktiviteetistä sekä ympäristöstä, joten välipala oli tällä kertaa vapaaehtoisista. Välipalaksi oli trippimehua ja banaania.

Yhdessä-yhteisön toiminta oli viimeisellä kokoontumiskerralla vapaamuotoista, lapsilähtöistä ja perheitä osallistavaa. Olimme Hoplopissa mukana perheiden ja lasten leikeissä, toiminnassa ja vuorovaikutuksessa sekä vanhempien tukena ja apuna. Perheet toimivat vuorovaikutuksessa keskenään, niin lapset, kuin aikuisetkin. Hoplop kerta kesti kaksi tuntia klo 16.00-18.00. Osa perheistä jäi Hoplopiin vielä yhteisön toiminnan jälkeen.

Pyysimme vanhempia täyttämään Yhdessä-yhteisöstä laatimamme palautelomakkeen, jossa kyselimme nimettömästi ajatuksia ja mielteitä sekä palautetta yhteisön toteutumisesta ja onnistumisesta (LIITE 2). Palautelomakkeen tarkoituksena oli saada kokonaiskuva yhteisöön osallistuneiden ajatuksista ja tuntemuksista yhteisön toteutumisesta ja tapaamisista.

9 YHDESSÄ-YHTEISÖN ARVIOINTI

Arvioimme ja havainnoimme Yhdessä-yhteisön toimintatuokioiden ajan muutoksia lapsiperheiden vuorovaikutuksessa, osallisuudessa ja yhteisöllisyydessä. Arvioinnin avulla halusimme nähdä Yhdessä-yhteisön toiminnan myötä tapahtuvan kehityksen lapsiperheissä. Olimme asettaneet jokaiselle toimintatuokiolle päätavoitteen, jonka näkökulmasta toimintaa arvioimme. Havainnoitimme kohteena olivat lapset sekä vanhemmat ja arvioimme tämän havainnoinnin kautta toimintatapoja, keskusteluita, motivaatiota ja leikkisää tapahtuvaa muutosta. Toiminnassa tapahtuneita havaintoja kirjasimme ylös heti tuokioiden jälkeen, jotta arviointi olisi mahdollisimman luotettavaa.

Kutsuimme Yhdessä-yhteisöön kaikki Porin Asuin- ja palvelutalo Esikossa asuvat lapsiperheet, joita tuolloin oli yhteensä seitsemän. Jokaiseen toimintatuokioon osallistui keskimäärin neljä perhettä ja perheet vaihtelivat koko yhteisön elinkaaren ajan. Lapset olivat innostuneita järjestetystä lapsilähtöisestä toiminnasta, mikä vaikutti perheiden motivaatioon osallistua toimintaan yhä uudestaan.

Diapuiston sankareissa päätavoitteena oli lapsiperheiden, vanhempien ja lasten välisen vuorovaikutuksen tukeminen. Keskityimme järjestämämme toiminnan ohella vuorovaikutussuhteiden ilmenemismuotoihin havainnoimalla perheiden tapaa toimia keskenään, vanhempien välistä kommunikointia sekä lasten suhtautumista muihin lapsiin ja aikuisiin. Ensimmäisellä toimintakerralla vanhempien välinen vuorovaikutus oli aluksi vähäistä, mutta toiminnan edetessä vuorovaikutusta ja keskustelua syntyi yhteisen tekemisen kautta. Lapset lähtivät mukaan suunnittelemaamme toimintaan innolla ja leikkivät keskenään yhä enemmän. Rasti rastilta pääsimme lähemmäksi tavoitettamme eli vuorovaikutuksen tukemista lapsiperheiden välillä ja viimeiselle rastille päästyämme tunnelma oli rento ja keskustelua syntyi kaikkien yhteisöön osallistuneiden kesken.

Pellehermannin seikkailussa keskityimme havainnoimaan lapsiperheiden yhteisöllisyyden syntyä. Yhteisöllisyyden kokemisessa on tärkeää yhteen kuulumisen tunne sekä henkilökohtainen suhde yhteisön muihin jäseniin. Havainnoimme siis lapsiperheiden välisten suhteiden kehittymistä ja ryhmäytymistä. Hyvässä yhteisössä vallitsee luottamuksellinen, vuorovaikutuksellinen, avoin ja osallistuva ilmapiiri, jonka jäsenillä on yhteisiä päämääriä. (Karkkula, Savola, Sivula & Tuomainen 2011, 6–7.) Suunnittelemamme toiminnan yhteisenä päämääränä oli kuvasuunnistusrastien löytäminen, mikä edesauttoi yhteisöllisyyden syntyä. Perheiden vanhemmista huomasi, että he olivat tulleet toisilleen tutummiksi, sillä tunnelma oli alusta asti rento ja vanhemmat kommunikoivat keskenään aktiivisesti. Myös lapset alkoivat leikkiä yhdessä toiminnan edetessä. Yhteisen tekemisen kautta oli helppoa löytää puhuttavaa ja jaettavaa kaikkien toimijoiden kesken. Yhdessä-yhteisön jäsenet toimivat ryhmänä ja jäivät vielä yhdessä Pellehermannin puistoon toiminnan loputtua.

Hamahelmiaskartelu tapahtui Porin Esikon tiloissa. Tällä toimintakerralla lähdimme tarkastelemaan lapsiperheiden osallisuutta. Olimme osallistaneet lapsiperheet alusta asti toiminnan suunnitteluun tekemiemme kyselylomakkeiden avulla. Osallistamisen tarkoituksena oli saada Yhdessä-yhteisöstä merkityksellinen Porin Esikon lapsiperheille. Osallisuudessa on tärkeää, että ihminen voi vaikuttaa toimintaan kokonaisvaltaisesti (Särkelä-Kukko & Rouvinen-Wilenius 2014, 9–10). Osallisuuden havainnoimiseksi tarvitaan osallistujia, joita saapui paikalle neljä aikuista ja viisi lasta. Ohjaajina koimme tärkeäksi lasten tukemisen ja kannustamisen omien ideoiden ja suunnitelmien toteuttamiseen. Askartelu tuotti osallisuutta ja lapsista huomasi, että he nauttivat tekemisestä. Lasten osallisuus kasvoi Yhteisöjen edetessä jatkuvasti, mutta hamahelmiaskartelussa se oli huipussaan. Myös vanhemmat innostuivat luomaan omia askarteluja ja aika kului kuin siivillä. Vaikka painopisteemme havainnoinnissa oli osallisuus, kiinnitimme myös huomioita, että vuorovaikutus ja yhteisöllisyys olivat jatkuvasti läsnä toiminnassa.

Viimeisen kerran Yhdessä-yhteisö kokoontui Porin Puuvillan Hoplopilla. Jokaisella ryhmällä sekä yhteisöllä on alku ja loppu. Halusimme järjestää viimeisen tapaamisen lapsiperheille merkityksellisimmässä paikassa. Olimme tehneet lapsiperheille palautelomak-

keen, jossa kyselimme nimettömästi ajatuksia ja mielteitä sekä palautetta yhdessä-yhteisöjen toteutumisesta ja onnistumisesta. Palautteen antaminen helpotti Yhdessä-yhteisön arviointia ja merkitystä lapsiperheille. Hoplopissa toiminta oli vapaamuotoista ja perheet saivat yhdessä touhuta liikuntamaailmassa. Havainnoimme Hoplopissa vuorovaikutuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden muutosta verrattuna ensimmäiseen toimintaker-taamme. Oli hienoa huomata, että perheet olivat lähentyneet ja vuorovaikutus oli luon-nollisempaa. Lapset kiersivät Hoplopiä keskenään luottavaisesti vanhempien tarkkail-lessa heitä etäältä. Vaikka Yhdessä-yhteisön toiminta loppui, uskomme että yhteisöllisyys Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon lapsiperheiden välillä säilyy.

10 POHDINTA

Aloimme suunnittelemaan opinnäytetyötämme keväällä 2015 ollessamme harjoittelussa Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa. Harjoittelun aikana tutustuimme perheisiin ja toimme opinnäytetyömme idean ja tarkoituksen heille tutuksi. Ollessamme perheille jo tututtuja madalsi se perheiden kynnystä osallistua järjestettävään toimintaan. Osallistimme myös lapsiperheet alusta lähtien opinnäytetyömme toiminnallisen osuuden suunnitteluun kyselylomakkeiden avulla. Toiminnan suunnitteluun osallistuminen sai perheet vakuuttumaan siitä, että toiminta tulisi olemaan mielekästä. Uskomme tämän vaikuttaneen lapsiperheiden motivaatioon osallistua Yhdessä-yhteisöön.

Esikosta kysyttiin haluanko osallistua tällaiseen. Vastaus oli ehdottomasti kyllä, koska tykkään osallistua lapseni kanssa kaikkeen mahdolliseen ja varsinkin kun osallistuu muitakin perheitä.

Halusimme tehdä Yhdessä-yhteisön ilmapiiristä rennon ja kutsuvan heti ensimmäisestä toimintatuokiosta alkaen, jotta perheet haluaisivat osallistua myös tuleviin Yhdessä-yhteisön toimintatuokioihin. Tämän vuoksi keskityimme vuorovaikutuksen tukemiseen ja lisäämiseen. Onnistuessamme luomaan rennon ilmapiirin ensimmäisellä kerralla vaikutti se perheiden motivaatioon osallistua koko Yhdessä-yhteisön toimintaan.

Yhdessä-yhteisö oli perheille kokonaisuudessaan maksuton ja jokainen toimintatuokio sisälsi välipalan. Toiminnan ollessa ilmaista perheille ei taloudellinen tilanne vaikuttanut yhteisöön osallistumiseen. Myös välipala houkutteli perheitä osallistumaan toimintaan. Lisäksi yhteisön toimintatuokiot sijaitsivat kävelymatkan päässä Porin Esikolta, joten kaikilla oli mahdollisuus osallistua toimintaan.

Palautettujen palautelomakkeiden perusteella perheet olivat tyytyväisiä Yhdessä-yhteisön toimintaan. Palautteen pohjalta kävi myös ilmi, että suurin osa perheistä olisi valmis osallistumaan uudelleen samantyyliiseen yhteisöön sekä toimintaan. Esimerkiksi muiden aikuisten seura ja yhteinen tekeminen nousivat tärkeiksi kohokohdiksi yhteisön toiminnassa.

Mielenkiintoinen toiminta.

Oli tosi monipuolista toimintaa.

Mahtava suoritus. Kiitos.

Yhteisön toiminnan edetessä huomasimme, että kaiken yhteisöllisen toiminnan lähtökohdiana on vuorovaikutus ja sen syntyminen. Ilman vuorovaikutusta ei voi syntyä yhteisöä eikä yhteisöllisyyttä. Myös osallisuus vaatii ja synnyttää vuorovaikutusta. Näemme siis vuorovaikutuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden toisiaan tukevana kokonaisuutena.

Yhteisöt onnistuivat osallistujamäärien, tapahtumapaikkojen ja toiminnan sisällön osalta hyvin ja odotettua paremmin. Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon kanssa tehty yhteistyö onnistui kokonaisuudessaan. Koemme että saimme tuettua Porin Esikon lapsiperheiden yhteisöllisyyttä järjestämämme yhteisön avulla ja haluaisimme että yhteisöllisyys jatkuisi ja kasvaisi myös Yhdessä-yhteisön loputtua. Emme kuitenkaan voi olla varmoja yhteisöllisyyden jatkumisesta, sillä Asuin- ja palvelutalo Porin Esikon asukkaiden vaihtuvuus on melko suurta. Toivomme että suunnittelemistamme ja toteuttamistamme toiminnoista olisi myös jatkossa hyötyä Porin Esikolle.

LÄHTEET

- Ahonen, Heidi 1992. Vuorovaikutus auttamisen välineenä. Helsinki: Kirjayhtymä
- Perälä, Marja-Leena 2014. Vanhempi päihdepalveluissa -tuki, osallisuus ja yhteistointi. Raportti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hyypä, Markku 2002. Elinvoimaa yhteisöstä: sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyypä, Markku 2011. Elinvoimaa yhteisöstä. Tieteessä tapahtuu 29 (8).
- Hämäläinen, Juha; Kurki, Leena 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: Wsoy.
- Iisakka, Laura & Alanen Aku 2006. Sosiaalinen pääoma Suomessa: Kotimaista ja kansainvälistä taustaa. Helsinki: Tilastokeskuksen julkaisu. Viitattu 15.1.2016. http://tilastokeskus.fi/tup/julkaisut/tiedostot/isbn_952-467-532-3_luku1.html
- Iisakka, Laura 2004. Sosiaalinen pääoma suomalaisissa haastattelu- ja kyselyaineistoissa vuoden 1990 jälkeen. Helsinki: Tilastokeskuksen julkaisu. Viitattu 6.3.2016. http://www.stat.fi/org/tut/dthemes/papers/sospaaoma_sospaa.html
- Jantunen Eila 2008. Osalliseksi tuleminen – masentuneiden vertaistukea jäsentävä substansiivinen teoria. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A tutkimuksia. Licensiaattityö.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Karkkunen, N., Savola, P., Sivula, A. & Tuomainen, J. 2011. Monta tietä yhteisöllisyyteen. (Verkkojulkaisu). Helsinki: Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto –SAMOK ry. Viitattu 6.1.2016. Saatavana: <http://samok.fi/uploads/2012/02/Monta-tiet%C3%A4-yhteis%C3%B6llisyyteen.pdf>
- Kaukkila, Veli & Lehtonen Elisa 2008. Ryhmästä enemmän Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. Hansaprint Oy
- Keränen, Eija; Nissinen, Pasi; Saarnio, Tuula & Salminen, Mira 2001. Sosiaalialantyon uudet ulottuvuudet. Helsinki: Tammi.
- Kettunen, Tarja; Laitinen-Väänänen, Sirpa; Mäkelä, Juha & Vänskä, Kirsti 2011. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Edita.
- Kivelä, Valtteri & Lempinen, Juho 2009. Arki Hallintaan Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Kirjapaino Jaari Oy.

- Kotiranta, Tuija; Niemi, Petteri & Haaki, Raili 2011. Sosiaalisen toiminnan perusta. Helsinki: Gaudeamus.
- Koulurauha 2015-2016. Turvallinen koulu. Ryhmäyttäminen. Viitattu 3.2.2016. <http://www.koulurauha.fi/turvallinen-koulu/ryhmaeyttaaminen>
- Lahikainen, Anja Riitta & Pirttilä-Bäckman, Anna-Maija 1998. Sosiaalinen vuorovaikutus. Otava.
- Lehtonen, Heikki 1990. Yhteisö. Jyväskylä: Vastapaino.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a. Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus. Viitattu 14.2.2016. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/lapsen_ja_vanhemman_varhainen_vu/
- Martin, Minna; Heiska, Hanna; Syvälahti, Anne; Hoikkala, Marianna 2012. Satoa ryhmästä –opas hyvinvointiryhmän ohjaajalle. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. Viitattu 3.2.2016. http://www.yths.fi/filebank/1546-Satoa_ryhmasta.pdf
- Ojala, Toini & Uutela, Antti 1993. Rakentava vuorovaikutus. Porvoo: Wsoy
- Oranen, Mikko 2008. Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 7.
- Pajulammi, Henna 2015. Lapsi, oikeus ja osallisuus. Talentum Media Oy. Tutkielma.
- Peltomaa, Harri & Mattila, Antti 2006. Psykologian verkot: Lukion johdantokurssi. Psykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus. Opintoverkko.
- Pennington, Donald C. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Helsinki: Gaudeamus.
- Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry i.a. Arvot. Viitattu 15.12.2015. <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/porin-ensi-ja-turvakotiyhdistys-/arvot/>
- Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n vuosikertomus 2014.
- Rotko, Tuulia 2013. Osallisuuden kokeminen osatekijänä terveyden tasa-arvossa. Kansalaisvaikuttaminen ja osallisuus-seminaari 10.6.2013. Verkkodokumentti. Viitattu 4.1.2016. <http://www.slideshare.net/trof/soste-10-62013-rotko?related=2>.
- Rouvinen-Wilenius, Päivi; Särkelä-Kukko, Mona 2014. Osallisuuden jäljillä. Verkkodokumenttina. Viitattu 11.10.2015. <http://www.jelli.fi/lataukset/2014/05/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Siitonen, Marko 2011. Jyväskylän yliopisto. Ryhmäviestinnän perusteet –videot. Mikä on ryhmä, mikä on yhteisö? Viitattu 3.2.2016. <http://moniviestin.jyu.fi/vanhat/viesti/ryhmaviestinta/6#quality=sd>
- Sinkkonen, Jari & Kalland, Mirjam 2002. Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Helsinki: Wsoy.

- Sinkkonen, Jari 2002. Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: Wsoy.
- Turja, Leena 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Juva: PS kustannus.
- Vilèn, Marika; Leppämäki, Päivi & Ekström, Leena 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Wsoy.
- Väestöliitto i.a. Pienten lasten vanhempien elämän tasapaino. Väestöliiton perheverkko. Viitattu 20.1.2016. <https://www.perheaikaa.fi/jutut/lapsi-perheessa/vanhemmuus/pienten-lasten-vanhempien-elaman-tasapaino/>
- Överlund, Johanna & Pesonen, Marja-Leena 2012. Käsikynkkä. Keinoja vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukemiseen. terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 7.1.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyomenetelmat/kasikynkka>

LIITE 1: ESITTELY – JA KYSELYLOMAKE

Heippa!

Olemme kaksi sosionomi opiskelijaa, joiden opinnot ovat opinnäytetyötä vaille valmiit. Toteutamme opinnäytetyömme täällä Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa. Olemme tällä hetkellä harjoittelussa Porin Esikossa ja tulleet näin varmasti tutuiksi niin aikuisille kuin lapsillekin.

Opintoihimme sisältyy lastentarhanopettajan kelpoisuus, joten työmme perustana on lapsilähtöisyys. Opinnäytetyömme tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja vuorovaikutusta Porin Esikossa asuvien lapsiperheiden välille. Ajatuksenamme on järjestää teille Asuin- ja palvelutalo Porin Esikossa asuville lapsiperheille ryhmätoimintaa ensi syksyksi ja kysyisimmekin nyt: Minkälainen toiminta teitä kiinnostaisi?

Toivoisimme, että ystävällisesti vastaisitte ohessa olevaan kyselyyn, jotta toteutettava ryhmätoiminta olisi mahdollisimman mielekästä. Otattehan vastauksissanne huomioon, että toiminta on teille täysin ilmaista.

Ystävällisin terveisin Julia Hacklin & Roosa Halme

HUOM! Täytetyt kyselylomakkeet palautetaan alakerran toimistoon!

KYSELYLOMAKE

1. Kuinka monta kertaa haluaisit yhteisön kokoontuvan?

- a) 2 b) 3 c) 4 d) 5

2. Mihin aikaan päivästä yhteisön tulisi kokoontua? (otathan huomioon, että lapset pääsevät mukaan toimintaan)

- a) aamupäivällä b) päivällä c) iltapäivällä

3. Valitse seuraavista vaihtoehtoista mieluisin tai mieluisimmat vaihtoehdot:

- a) luontoretki
b) askartelu
c) Hoplop
d) ruuanlaitto
e) elokuvailta

4. Valitse seuraavista vaihtoehtoista mieluisin tai mieluisimmat vaihtoehdot:

- a) ulkoilu/liikunta b) kädentaidot/luovuus c) ruuanlaitto/yhdessäolo

5. Omat ehdotukset ja ideat, mitä yhteisössämme haluaisit toteutuvan voit laittaa alla oleville viivoille.

KIITOS VASTAUKSISTANNE JA HYVÄÄ KESÄN ALKUA!

LIITE 2: YHDESSÄ-YHTEISÖN PALAUTELOMAKE

1. Kokonaisuudessaan, minkä arvosanan antaisit järjestetylle Yhdessä-yhteisölle?

1 2 3 4 5

2. Mikä sai sinut ja perheesi osallistumaan Yhdessä-yhteisöön?

3. Mistä pidit Yhdessä-yhteisössä eniten?

4. Mistä et pitänyt Yhdessä-yhteisössä?

5. Miten mielestäsi ohjaajat onnistuivat yhteisön järjestämisessä?

6. Millaista ohjausta olisit kaivannut yhteisössä?

7. Oliko Yhdessä-yhteisö sopivan mittainen ja hyvään aikaan päivästä?

8. Olisitko valmis osallistumaan myös tulevaisuudessa Porin Esikossa järjestettäviin vapaaehtoistoimintoihin tämän kokemuksen perusteella?

9. Onko sinulla jotain muuta sanottavaa Yhdessä-yhteisöstä?

KIITOS VASTAUKSESTASI!